Ulkoasiainvaliokunta

Perjantai 13.5.2022 klo 11.00—15.00

Kokouksessa pidetty klo 13.00 - 13.40 tauko

Läsnä
puheenjohtaja Jussi Halla-aho ps
varapuheenjohtaja Erkki Tuomioja sd
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Inka Hopsu vihr
jäsen Saara Hyrkkö vihr
jäsen Kimmo Kiljunen sd (6, 7) (5 osittain)
jäsen Johannes Koskinen sd
jäsen Jaana Pelkonen kok
jäsen Kristiina Salonen sd
jäsen Jussi Saramo vas
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Ville Tavio ps
jäsen Elina Valtonen kok
jäsen Anu Vehviläinen kesk
jäsen Anne-Mari Virolainen kok
varajäsen Harry Harkimo liik
varajäsen Hilkka Kemppi kesk
varajäsen Pauli Kiuru kok
varajäsen Arto Satonen kok (6, 7) (5 osittain)
varajäsen Peter Östman kd (1, 2, 3, 4) (5 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Tiina Larvala
valiokuntaneuvos Jonna Laurmaa

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 18 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Valtioneuvoston selvitys: Euroopan rauhanrahaston kautta kanavoitu hätätuki Ukrainalle

Valtioneuvoston UTP-selvitys UTP 3/2022 vp

Jatkokirjelmä UTPJ 23/2022 vp - UTP 3/2022 vp on saapunut eduskuntaan.

Valiokunta päätti perustuslain 50 §:n 3 momentin nojalla, että asian käsittelyyn osallistuvien valiokunnan jäsenten on noudatettava vaiteliaisuutta, kunnes asiasta on tehty neuvoston päätös.

Merkittiin selvitys saaduksi.

4. EU:n ulkoasiainneuvosto ja Euroopan puolustusviraston johtokunta puolustusministerikokoonpanossa 17.5.

Eurooppa-neuvoston ja EUn neuvostojen kokoukset EUN 55/2022 vp

Eurooppa-neuvoston ja EUn neuvostojen kokoukset EUN 55/2022 vp ; A 4

Valmistelu

Valiokunta merkitsi saapuneeksi: puolustusministeriön muistion 12.5.2022.

Asia käsiteltiin kirjallisessa menettelyssä. Merkittiin selvitys saaduksi.

5. Ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2022 vp

Valiokunnan mietintöluonnos Ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta ; A 5

Sihteeri esitteli mietintöluonnoksen.

Valiokunta jatkoi asian yksityiskohtaista käsittelyä.

Lisättiin otsakkeen ”kriisinsietokyvyn vahvistaminen” alle, ennen kohtaa 57, seuraavat kohdat

Kpl 6: Ed. Hyrkön esityksestä päätettiin yksimielisesti poistaa toisesta virkkeestä sanat "… käynnissä olevaan konfliktiin".

Kpl 11 c: Ed. Pelkosen esityksestä päätettiin yksimielisesti lisätä toisen virkkeen sanan toimintakyky perään sanat "…käynnissä olevan…".

Kpl 16: Ed. Halla-ahon esityksestä ja ed. Tuomiojan täydennyksin päätettiin yksimielisesti muokata viimeinen virke muotoon: "Yksimielisyyden vaatimus EU:n yhteispäätöksistä on kuitenkin hidastanut etenkin energiasektorin pakotteisiin liittyvää päätöksentekoa."

Kpl 23: Ed. Tuomiojan ja ed. Saramon esityksestä päätettiin yksimielisesti poistaa kappaleen toiseksi viimeinen virke, joka kuului: "Valiokunta jakaa tämän arvion."

Kpl 24: Ed. Saramon esityksestä päätetiin yksimielisesti poistaa viimeinen seuraavansisältöinen virke: "Suomen vuoden 2021 hävittäjähankkeen lopputulos luo osaltaan edellytyksiä puolustusyhteistyön syventämiselle Yhdysvaltojen kanssa."

Kpl 30: Ed. Tuomiojan esityksestä päätettiin yksimielisesti lisätä viimeiseen virkkeeseen sanan "jäsenmaiden" perään sana "yhteenlaskettuihin".

Kpl 32: Ed. Halla-ahon esityksestä päätetiin yksimielisesti muuttaa toiseksi viimeinen sana muotoon "jäsenyyttä".

Kpl 34: Ed. Vehviläisen esityksestä päätettiin yksimielisesti poistaa viimeisen virkkeen alusta sanat "Olemassa olevista" sekä muokata virkkeen loppu muotoon "…vanhan lisäsuojan Suomen turvallisuudelle."

Kpl 39: Ed. Savolan esityksestä ja ed. Tuomiojan täydennyksin päätettiin yksimielisesti lisätä loppuun uusi virke: "Suomella ei ole tarvetta Nato-jäsenyyden hakemisessa asettaa mitään reunaehtoja."

Kpl 41: Ed. Salosen ehdotuksesta päätetiin yksimielisesti muokata kappaleen kaksi ensimmäistä virkettä kuulumaan seuraavasti: "Naton strateginen konsepti vuodelta 2010 linjaa, että Nato tavoitteena on ydinaseeton maailma, mutta niin kauan kuin ydinaseita on olemassa, se pysyy ydinaseliittona. Puolustusvaliokunnan lausunnon mukaan tämä tulokulma ei tule muuttumaan Naton parhaillaan valmisteltavana olevassa uudessa konseptissa."

Ed. Tuomiojan esityksestä päätettiin yksimielisesti Virkkeessä "Tätä työtä ja Naton ydinasepelotetta ei tule nähdä vastakkainasettelun kautta, kaikki Nato maat ovat muun muassa ratifioineet ydinsulkusopimuksen ja pyrkivät siihen, että ydinaseiden määrä maailmassa vähenee sopimuksen mukaisesti." korvata sana "pyrkivät" sanoilla "ovat sitoutuneet".

Ed. Hyrkön esityksestä päätettiin yksimielisesti lisätä kappaleen loppuun uusi virke: "Valiokunnan mielestä on luontevaa, että Suomi Nato-maana jatkaisi korkeaa profiiliaan eri aseriisuntakysymyksissä, myös ydinaseriisunnan osalta, Naton ydinasepelotetta kyseenalaistamatta."

Kpl 43: Ed. Koskisen esityksestä päätettiin yksimielisesti lisätä toisen lauseen loppuun: "… eli suuruusluokaltaan 60-100 milj. euroa."

Kpl 45 ja 45 a-b: Ed. Hyrkön esityksestä päätetiin yksimielisesti poistaa kappaleen 45 muut virkkeet paitsi ensimmäinen virke. Ed. Hyrkön esityksestä ja ed. Hopsun ja Salosen täydentäminä päätettiin yksimielisesti muokata kappaleesta 45 uusi kappale 45 a, joka kuuluu seuraavasti: "Syyskuun 11. päivän terrori-iskut vuonna 2001 Yhdysvaltain maaperällä johtivat Naton neuvoston kautta aikain ensimmäiseen päätökseen soveltaa Pohjois-Atlantin sopimuksen viidettä artiklaa. Hyökkäys yhtä jäsentä vastaan katsottiin Naton neuvoston 12.9.2001 päätöksellä hyökkäykseksi kaikkia vastaan." Ed. Tuomiojan esityksestä päätettiin yksimielisesti lisätä kappaleen 45 b ensimmäisen virkkeen loppuun sanat "liitto-

kunnan toiminta-alueella." sekä korvata toisen virkkeen sanat "voidaan pitää selkeänä osoituksena" sanalla "vahvistaa käsitystä turvatakuiden toimivuudesta".

Kpl 47: Ed. Pelkosen esityksestä päätettiin yksimielisesti poistaa ensimmäinen virke. Ed. Koskisen esityksestä päätetiin yksimielisesti mukata toinen virke muotoon: Tämä vaikuttaa välillisesti Suomen ja Venäjän suhteisiin."

Kpl 57: Ed. Biaudet ja ed. Hopsu esityksistä päätettiin yksimielisesti lisätä kappaleen alkuun seuraavat virkkeet: "Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja turvallisuusympäristön muutos vaikuttavat väestön henkiseen kriisinkestävyyteen. Samoin Venäjän Suomeen kohdistamat väitteet ja uhkailu nostavat kansalaisten huolta ja turvattomuutta. Ulkoasiainvaliokunta yhtyy kuitenkin lausuntovaliokuntien arvioon, että samalla nämä muutokset nostavat halun puolustaa ja edistää demokratian arvoja yhteiskunnan kaikilla tasoilla. Lausuntovaliokunnat nostivat esille tärkeitä havaintoja siitä, miten yhteiskunnan kriisinsietokykyä voidaan eri tavoin nostaa."

Kpl 57: Ed. Hopsu esityksestä päätettiin yksimielisesti lisätä em. jälkeen kappaleeseen seuraavat virkkeet: "Sivistysvaliokunta käsitteli lausunnossaan (SiVL 11/2022 vp) kysymystä toimialansa näkökulmasta, joka on merkittävä myös Ukrainasta saapuvien henkilöiden kriisinkestävyyden vahvistamisessa ja säilyttämissä. Esimerkiksi varhaiskasvatus, koulutus, kulttuuri-, liikunta- ja kirjastopalvelut sekä nuorisotyö ja harrastukset rakentavat turvallista arkea ja yhteiskunnallista luottamusta."

Kpl 57: Ed. Biaudet esityksestä ja ed. Hopsun täydentämänä päätettiin yksimielisesti lisätä em. jälkeen kappaleeseen seuraavat virkkeet: "Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta korosti lausunnossaan (TyVL 3/2022 vp), että luottamus ja turvallisuuden tunne ovat keskeisiä voimavaroja Suomen sisäisessä turvallisuudessa. Lausunnossa todetaan myös, että kriisitilanteessa on tavallista, että väestön kansallinen yhtenäisyys tiivistyy ja huomauttaa, että kriisin aikana syrjinnän estämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Ulkoasiainvaliokunta korostaa myös tätä näkökulmaa ja lisäksi sitä, ettei Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan tule syyllistää Suomessa asuvia venäläisiä."

Kpl 67: Lisättiin ed. Biaudet esityksestä ja ed. Koskisen täydentämänä yksimielisesti lisätä tekstiin uusi otsikko "Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamaan pakolaiskriisiin varautuminen" ja sen alle ed. Biaudet esityksestä yksimielisesti virke: "Selonteon taloudellisia vaikutuksia käsittelevän kappaleen alla käsiteltiin myös Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamaa pakolaiskriisiä niin EU:n laajuisesti kuin Suomessakin erityisesti." Kpl 67: Lisättiin ed. Biaudet esityksestä yksimielisesti kappaleeseen seuraavat virkkeet: "Selonteossa todetaan, että Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset heijastuvat laajasti globaaliin kehitykseen ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen sekä alueellisiin kriiseihin. Globaalit humanitaarisen avun tarpeet tulevat entisestään kasvamaan Ukrainassa ja sen naapurimaissa sekä myös laajemmin muun muassa ruoan ja energian hinnan nousun takia. Kiihtyvä hintojen nousu ja nälkä uhkaavat lisätä pakolaisuutta.

”Kpl 68: Muokattiin ed. Biaudet toiveesta yksimielisesti kappaleeseen seuraava teksti: "Kuten lakivaliokunta lausunnossaan (LaVL 14/2022 vp) totesi, voidaan Ukrainasta sotaa

pakenevalle myöntää oleskelulupa tilapäisen suojelun perusteella enintään vuodeksi kerrallaan. Ulkoasiainvaliokunta painottaa lakivaliokunnan tavoin Suomeen yksin saapuvien lasten oikeuksista huolehtimista ja heidän suojelemistaan. Valiokunta toteaa, että erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien naisten ja tyttöjen riski kohdata seksuaali- ja sukupuolittunutta väkivaltaa on konfliktin ja pakolaisuuden myötä suuri. Suomen tulee Ukrainan sotaa pakoon lähtevien osalta toimia myös EU-tasolla aktiivisesti ihmiskaupan torjumiseksi. Lisäksi tärkeä on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan (TyVL 3/2022 vp) arvio, että sotien ja konfliktien aiheuttama muuttoliike ja pakolaisuus huomioida moninaisesti, jotta toteutettavat toimenpiteet vastaavat todellisia tarpeita ja täyttävät kansainvälisten sopimusten asettamat velvoitteet. "

6. Muut asiat

-

7. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on maanantaina 16.5.2022 klo 8.00

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Jonna Laurmaa